

«Сейфуллин оқулары – 16: Жаңа формациядағы жастар ғылыми – Қазақстанның болашағы» атты халықаралық ғылыми-теориялық конференциясының материалдары = Материалы Международной научно-теоретической конференции «Сейфуллинские чтения – 16: Молодежная наука новой формации – будущее Казахстана». - 2020. - Т.І, Ч.3 - С.189-190

## **ҚОЛДАН ӨСІРІЛЕТІН ӨСІМДІКТЕРДІ ФОТОСУРЕТ ЖӘНЕ ЖІКТЕУ БОЙЫНША ТАҢУ ҮШІН АРНАЛҒАН МОБИЛЬДІ ҚОСЫМША КЕШЕНІН ЖАСАУ.**

*Мұфтаева Н.Ж.*

Қазіргі заман ғылым мен техниканың, түрлі ақпарат көздері мен ақпараттарататын құрылғылардың дамыған кезеңі болып табылады. Солардың бірі – мобильді құрылғылар. Адамдар көптеген мәселелерді осы құрылғы көмегімен-ақ шешеді. Мобильді құрылғылар арқылы байланыс орнатады, ақпарат алмасады, бизнес, өнер, білім және сол сияқты тағы да басқа көптеген өндіріс салалар өнімдерін, жетістіктерін жаранамалайды. Сонымен қатар уақытты ұтымды пайдалануға септігін тигізеді. Бір сөзбен айтқанда дербесмобильді құрылғылар – қазіргі замандағы әлемнің ажырамас бөлігіне айналып отыр. Осылардың барлығына арқау болатын ол – мобильді қосымшалар. Мобильді қосымша дегеніміз – мобильді телефон, коммуникатор, смартфон және тағы басқа мобильді құрылғылар үшін арнайы жасалатын бағдарламалық қамтама. Мобильді қосымшалар алғашында жалпы құрылғының тиімділігін арттыру және ақпарат беру мақсатында жасалған болатын. Мысалға: электронды хабарламалар жолдау, күнтізбе, контактілер ауа райы қосымшалары. Қосымша жасау құралдарының дамуына байланысты әртүрлі мобильді ойындар, банкинг, сұраныстар жасау, ұсыныстар қабылдау, билет сату секілді тағы басқа қосымшалардың пайда болды.

Android ОЖ негізіндегі мобильді құрылғыларға ойын қосымшаларын жоспарлау және құру. Барлық Android құрылғыларында жұмыс істейтін, қолданушыларға қазақ тілінде мобильді қосымша жасау. Қолдан өсірілетін өсімдіктерді фотосуреттері және жіктеу бойынша таңу үшін мобильді қосымшасын құру барысында жасаушы құралдардың жаңашыл тәсілі Android платформасы, Java объектіге бағытталған программалау тілі және мобильді құрылғылардың Android SDK құралы қолданылды.

Бүгінде мобильді құрылғылар нарығында үш компанияның басымдылығын Оларды қолданушылар арасындағы танымалдылығы бойынша бөлетін болсақ, бірінші орында Apple, IOS платформасы (iTunesAppStore), екінші Google, Android платформасы (AndroidMarket), үшінші Microsoft, Windows Phone платформасы (Windows marketplace). Олармен қатар Symbian, BlackBerry, OS платформалары бар.

Шетел мамандары мобильді құрылғыларға арналған мобильді қосымшалардың қарқынды дамып кетуін алдынан болжаған болатын. 2009 жылдың өзінде IDC маркетингтік–аналитикалық агенттігі 2013 жылға қарай

әлем бойынша 1,19 миллиардтан астам маман (жалпы жұмыс күшінің 34,9%-ы) мобильді технологияларды қолданатынын айтқан болатын. Қазақстанда мобильді технологиялардың дамуы жоғарыда айтылған әлемдік даму қарқынынан төмен. Қазақстанда мобильді қосымшаларды жасау және ендірумен айналысатын компаниялар көп емес. Көптеген мобильді қосымша жасаушылар өздері жұмыс жасауда. Бұған себеп – сұраныстың болмауы. Мобильді қосымшалар бағасының жоғары болу себебінен аз сұранысқа ие болып отыр.

Қазірге таңда Қазақстанда мобильді қосымшаларға тек бірнеше үлкен банктер, интернет алаңдар және БАҚ ие. Қазнет мониторингі нәтижесінде танымал мобильді қосымшалар тізімі жасалды.

Мысалға, MobileCreators командасы iOS және Android үшін «People o’Clock», «DialerOne», «Кинозавр» және «GQ BarLab» қосымшаларын жасады. «Глатис» студиясы өзінің iDrive.kz сайтына Android платформасында «iDrive: ПДД и штрафы РК» қосымшасын жасап шағарды. Және де Homebank.kz iPhone қосымшасының және Альянс–Банктың iOS қосымшасының дизайнын құрды. Kaznetmedia командасымен iOS және Android үшін «NewsBox» және Apple компаниясының құрылғылары үшін «Vnews.kz», «7 канал (Қазақстан)», «Фокус», «Вести» және «PM.kz» қосымшалары жасалды. Android қосымшаларының арасынан қазақ тілінде жазылған шығармаларды табуға болады. Бірақ бұл қосымшалар бір немесе бірнеше автордың шығармалар жинағы болып табылады және басқа шығармаларды оқуға мүмкіндік бермейді.

Қазіргі Android мобильдік қосымшаларын құру жақсы дамып келе жатқан бағдарламалардың бірі болып саналады. Android операциялық жүйесі бірнеше смартфондарда орнатылған. Оларға: Sony, Samsung, Lenovo және тағы да басқалары жатады және де ғаламтор — бағдарламаларының тез дамуы өзекті мәселеге айналып отыр. Соған байланысты ғаламтор пайдаланушыларының сұранысы бойынша, бағдарламалар жаңартылып жатыр. Осылардың ішінде Android және IOS платформалары жетекші орын алады.

Қорыта келгенде, технологиялардың қарқынды даму процессіне байланысты қазіргі замандағы адамдар өмірін смартфонсыз, планшетсіз көзге елестету мүмкін емес. Қазіргі таңда сенсорлы экранды телефондар, планшеттер және т.б құрылғыларға арналған мобильдік қосымшалар кең ауқымды қолданысқа ие болғандықтан мобильдік қосымшалар құру өзекті мәселе болып табылады және қолданушылар өздеріне ыңғайлы, қолжетімді әрі арзан қызмет түрлерін қолдануды жөн көреді. Сонымен қатар қазақ тілінде жазылған қосымшалардың аздығы, ұлттық тілімізде жазылған қосымшаларды жасауға қажеттікті тудыруда.

#### Әдебиеттер тізімі

1. Аубакиров Х.Ә. Биотехнология: Оқулық. ҚР Білім және ғылым министрлігі– Алматы: ЖШС РПБК «Дәуір», 2011. – 368 б.

2. Аубакиров Х.А., Қарынбаев А.К. Биотехнология. Оқу кұралы. Шымкент., «Нұрлы бейне», 2011, - 190б.

3. Алибаев Н.Н., Бекетауов О., Жумабаев Ш.А., Калгимбаева М.А. Биотехнология в смушковом овцеводстве. Шымкент., «Жасулан», 2012., - 210с.

4. Бабенков В.Ю. Получение двоен крупного рогатого скота с использованием биотехнологических методов /Уч. зап. Витебской гос. акад. вет. медицины, 2000. – т. 36, ч. 1. – С. 126-127.

5. Бабенков В.Ю., Кыса И.С., Сивая Н.Н., Бабенкова Л.В. и др. Дисекция деконсервированных эмбрионов. //Мат. межд. науч.-практ. конф. Актуальные проблемы интенсивного развития животноводства». – Горький, 1996. – С. 132-134.

6. Баева А.А. Биотехнология / - М.: Наука. - 1984. - 309 с.

7. Безбородов А.М. Биохимические основы микробного синте